TÖRVÉNYKEZÉS.

Az a forgató, ki a váltót annak meghamisitása után forgatta, a meghamisitott tartalom szerint van kötelezve. Kétség esetén azonban vélelmezendő, hogy a forgatmány a meghamisitás előtt keletkezett.

A nagykanizsai kir. törvényszék, mint váltóbiróság, itélt: Az 1889. évi szeptemer hó 26-án 6236/p. 89. sz. a. kelt sommás végzés, 150 frt tőke, ennek 1889. évi szeptember 15-től járó 6% kamatja, 3 frt 85 kr. óvási és közlési, $^1/_2$% váltódij és 18 frt 85 kr. perköltségre nézve, U. J. és F. J. alperesekre vonatkozólag hatályában fentartatik, ellenben a sommás végzés a többi tőke és kamat tekintetében rájuk nézve hatályon kivül helyeztetik és ennek folytán felperes 150 frt. tőkét és ennek a jelzett időtől számitandó 6% kamatját meghaladó keresetével, nevezett alperesek irányában, elutasittatik. A kifogások folytán felmerült perköltségek a felek közt kölcsönösen megszüntettetnek. Minthogy pedig a váltó elfogadó P. J. ellen magánokirat hamisitás büntettének jelenségei forogván fenn, az összes periratok ezen itélet jogerőre emelkedése után a kir. törvényszék büntető osztályához áttétetni rendeltetik.

Indokok: Alperes U. J. a kereseti váltón lévő kibocsátói aláirása valódiságának beismerése mellett azt vitatta kifogásaiban s a tárgyalás során, hogy a váltó akkor, a midőn ő azt P. J. felkeresésére aláirta, 150 frtról volt kiállitva s csak utólagosan, az ő aláirásának megtétele után, hamisittatott az összeget feltüntetett 150 szám 450-re és az egyszázötven szó négyszázötvenre. Felperes ezen körülményt tagadásba vevén, szakértők hallgattattak meg a hamisitás tényére, s ily három szakértő egybehangzó véleménye igazolja azon alperesi állitást, hogy a kereseti váltón az összeg valóban 150-ből hamisittatott 450 frtra s ezen kivül S. J. kifogástalan tanu, hit alatt vallotta, hogy a váltó nevezett alperes által történt aláirásának idejében 150 frtról szólott. Ezekkel igazoltatván alperesi részről a váltótörvény 82. §-ban meghatározott hamisitás, S. J. a most hivatkozott § értelmében, csak a váltó eredeti tartalma szerint, 150 frt váltóösszeg s kamatjainak megfizetéséért felelős, ellenben őt az ezen összeget meghaladó tőke s kamatjának megfizetésére, miután felperes nem igazolta, hogy nevezett alperes a váltót annak meghamisitása után irta alá, s igy 450 frt erejéig tett volna váltó-nyilatkozatot, kötelezni nem lehetett. F. J. alperes tagadása ellenében a szakértők szintén egybehangzólag igazolták, hogy a kereseti váltón lévő forgatói aláirás az ő kézirása, miért is ezen alperes a váltó eredeti tartalma szerint szinte felelős a 150 frt s jár. kifizetéséért; azonban 450 frt s kamataiban nem

lehetett öt elmarasztalni azért, mert felperes arra, hogy nevezett alperes a váltót annak meghamisitása után, tehát akkor, mikor az már 450 frtól szólott, irta volna alá forgatóként, semmi bizonyitékot nem szolgáltatott és igy a fennebb hivatkozott 82. § második bekezdése alapján az vélelmeztetik, hogy forgatmánya a meghamisitás előtt keletkezett. Mindezeknél fogva a 6136/p. 89. sz. sommás végzést, az itélet rendelkező része szerint, hatályon kivül helyezni kellett. A felek részben nyertes és részben vesztesekké válván, a perköltségek kölcsönösen megszüntetendők voltak.

A pécsi kir. itélő tábla itélt: Az első bíróság itélete nem felebbezett részében érintetlenül hagyatván, felebbezett részében megváltoztatik és ha F. J. III. r. alperes leteszi a részére ezennel megitélt következő esküt: Én F. J. esküszöm a mindenható s mindenttudó Istenre, hogy a kereseti *A*) alatti váltón látható F. J. aláirás nem tőlem ered, ezen nevet nem én irtam alá, sem pedig annak aláirására mást fel nem jogositottam. Isten engem ugy segéljen! abban az esetben az 1889. évi szeptember hó 26-án 6236. sz. a. hozott somás végzés III. r. alperesre nézve hatályon kivül helyeztetik és felperes III. rendü alperes irányában keresetével elutasittatik, valamint 25 frt 65 kr. tárgyalási és felebbezési költségnek 3 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett, III. rendü alperes részére leendő megfizetésére kötelezteték. Érdekében áll tehát III. rendü alperesnek jelen itélet jogerőre emelkedésétől számitott 3 nap alatt, az eskü letételére jelentkezni, s azt a kitüzendő határnapon letenni, mert ellenkező esetben a hozott sommás végzés hatályának fentartása mellett, köteles III. rendü alperes, mint kereseti váltó intézvényese és forgatója, a kereseti 450 frt váltótőkét, annak 1889. évi szeptember hó 15. napjától járó 6% kamatát, 3 frt 85 kr. óvási, $^1/_3$% váltó dijat és a sommás végzésben már megállapitott 18 fr. 85 krral együtt, összesen 44 frt. 50 kr. perköltséget felperesnek 3 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett, megfizetni.

Indokok: A kereseti váltón lévő F. J. aláirás valódiságára nézve felperes által III-ad rendü alperesnek kinált és ez által elfogadott eskü által való bizonyitás volt jelen perben alkalmazandó, mert a kir. tábla, a szóban forgó aláirások tüzetes összehasonlitása után, a meghallgatott irásszakértők véleményéhez hozzá nem járulhatván, azok véleményét a per eldöntésénél irányadóul el nem fogadhatta. Az eskü letétele esetében, III-ad rendü alperes váltói kötelezettségben nem állván, irányában a sommás végzés hatályon kivül helyezése mellett, felperes keresetével el volt utasitandó. Az eskü le nem tételének esetére azonban, tekintve, hogy III-ad rendü alperes a kereseti váltóban kitüntetett összeg és fennállása ellen mi kifogást nem tett, s hogy a kereseti váltó minden lényeges kellékkel bir, III-ad rendü alperest az egész kereseti 450 frt váltó tőkében és járu-

lékaiban marasztalni kellett. A perköltség iránt tett intézkedés mindkét esetben a prdts. 252 §-a rendeletein alapszik.

A m. kir. kuria itélt. A pécsi kir. itélő-táblának itélete, F. J. alpresre vonatkozó felebbezett részében, helybenhagyatik.

Indokok: Miután a per rendén semmi oly adat nem merült fel, a mely a szakértőknek, F. J. alperesnek a váltón lévő névirásának egyéb kétségtelen névaláirásával való ugyanazonossága iránt előterjesztett véleménye mellett, az ezen alperes által tagadott forgatói névirása valódiságát támogatná, — F. J. alperes váltói kötelezettségének megállapitása, az aláirás valódiságára nézve neki megitélt eskütől feltételezve helyesen lett, — de helyesen tétetett függővé ezen eskütől az ő marasztaltatása a váltóban kitett egész kereseti összegre ennek a sommás végzéssel meghatározott járulékaira és a perköltségre vonatkozólag, mert a váltó tartalmának meghamisitása esetében is, a váltó törv. 82. §-nak intézkedése szerint, az a forgató, a ki a váltót annak meghamisitása után forgatta, a meghamisitott tartalom szerint van kötelezve és az a vélelem, hogy a forgatmány a meghamisitás előtt keletkezett, csakis kétség esetében állitható fel, e szerint a fenforgó esetben is, felperesre csak akkor hárulna annak bebizonyitásának kötelezettsége, hogy F. J. alperes, mint az ő közvetlen előzője, a váltót ő reá annak 150 frtról 450 frtra történt kiigazitása után, a jelenlegi tartalommal ruházta át, hogy ha ezen alperes, a per rendén ilyenképen védekezett volna; minthogy azonban alperes forgatói néviratát hamisnak állitván, tagadta azt, hogy egyátalán váltói kötelezettséget vállalt, azt a kifogást, hogy a váltót a meghamisitás előtti tartalommal ruházta felperesre, a mely kifogás feltételezi a forgatói aláirás valódiságának elismerését, nem érvényesitette, ily kifogás hiányában pedig, a váltótörvény 82. §-a végtételében felállitott vélelem, mellette nem érvényesülhet. (1892 junius 28-án 1083/v.)

*

Az utánvét mellett küldött árukat a megrendelő elfogadni nem tartozik, ha az utánvét kikötve nem volt.
Eskü ismeretlen nevü egyén személyében is megkinálható.

A szegedi kir. járásbiróság itélt: B. J. alperes végrehajtás terhe alatt köteles D. és R. czég felperesnek 19 frt 91 kr. tőkét, ennek 1890. évi okt. 15-től folyó .6% kamatait és 12 frt 25 kr. perköltséget 8 nap alatt, felebbezésre való tekintet nélkül fizetni.

Indokok: Felperes keresetét arra alapitá, hogy az alperes által megrendelt és neki megküldött árukat alperes át nem vevén, azok a vasuttársaság által elárvereztettek és ez által a kereseti összegben károsodott, alperes tagadta, hogy ő felperesnél árut és különösen paprikát rendelt volna, — állitva, hogy

szappant rendelt ugyan, de más czégnél és nem lug-, hanem kern-szappant és hogy a felperes által küldött szappan rossz volt és állitá, hogy a *B.)* alatti rendelmény utólagosan hamisitva van.

Minthogy azonban felperes azt, hogy a megrendelést a jelzett árukra alperes nála tette és hogy abban lug-szappan és nem másféle lett rendelve, a *B.)* alattival megczáfolta, alperes pedig azt, hogy a *B.)* alatti megállapodás ellenére lett kitöltve, mivel sem bizonyitá; mert az ennek bizonyitása végett kinált eskü, az esküre kötelezendőnek meg nem nevezése miatt alkalmazásba nem jöhet és tekintve, hogy alperes a keresk. törv. 346. és 347. §§ rendelkezésének nem felelt meg, a mennyiben az árunak megőrzéséről nem gondoskodott, sem annak rosszaságát nem állapittatta meg, — annak megállapitása pedig most már az áru meg nem léte miatt az alperes által e végett hivatkozott tanuk kihallgatása által nem eszközölhető, ugyanazért alperest a kereseti tőke, ennek nem kifogásolt időtől folyó 6% kamatai és a trv. rdts. 251. §-a szerint a felmerült perköltség megfizetésére kötelezni kellett.

A szegedi kir. itélő tábla itélt: Az első bíróság itélete megváltoztattatik, felperes keresetével elutasittatik és tartozik alperes részére 7 frt perbeli és 6 frt 65 kr. felebbezési költséget 8 nap és végrehajtás terhe alatt megfizetni.

Indokok: Alperesnek az a védekezése, hogy ő az árukat nem felperestől, hanem R. czégtől rendelte meg, hogy nem „lug"-, hanem „kern"-szappant rendelt és hogy rózsa-paprikát egyáltalában nem rendelt, nem volt figyelembe vehető; mert alperes a megrendelést ügynöknél tevén, nem is állitja, hogy a megrendelést kizárólag a R. czég áruira tette s mert *C.)* alatti levele tanusága szerint a felperes által küldött árukat átvenni késznek nyilatkozott arra az esetre, ha azokat felperes az utánvét alól feloldja, a miből pedig nyilván az következik, hogy voltaképen nem a megrendelést kifogásolta, hanem csupán az áruknak utánvét mellett lett küldését neheztelte. Ennek folytán döntő kérdés csak az marad, hogy az áru utánvéttel rendeltetett-e vagy sem? Alperes tagadásba vette, hogy a megrendelést utánvétellel tette és a *B.)* alatti megrendelő-levél tartalma ellenében azt az állitását, hogy az utánvétel a *B.)* alattiba utólagosan iratott, felperest az ügynöke által leteendő főeskü vel kinálta meg. Ezt az esküt el nem fogadta és vissza sem kinálta, — bizonyitottnak kell tekinteni tehát azt, hogy a megrendelés nem utánvétellel történt, s miután ennek daczára felperes az árukat utánvétellel küldötte: alperes azokat az árukat tekintet nélkül arra, hogy azok megrendelésszerüek voltak-e vagy sem? átvenni, vagy felperes rendelkezésére bocsájtani köteles nem volt. Az első bíróság itéletét tehát ez okból megváltoztatni, felperest keresetével elutasitani s mint vesztes felet az okozott költségek megfizetésében marasztalni kellett.

A m. kir. kuria itélt: A másodfoku biróság itélete helybenhagyatik.

Indokok: Helyben kellett hagyni a másodfoku biróság itéletét, a benne felhozott indokoknál fogva és még azért, mert az alperes, a *B.)* alatti okirat tartalmának megdöntésére kinált főesküvel, nem egyidejü eltérő szóbeli megállapodást, hanem az okirat megállapodásellenes kitöltését akarta bizonyitani és azzal, hogy az esküt a felperesnek, az alperes előtt ismeretlen nevü ügynöke személyében leteendőleg kinálta, nem tette lehetetlenné az eskünek a felperes részéről való elfogadását, vagy visszakinálását. (1892. jul. 2-án 1063/v. sz. a.)

*

A váltóelfogadó jogositva van azt a kifogást felhozni, hogy az értéket a kibocsátó kapta és ő a váltó elfogadása által csak kezességet vállalt. A már meghozott sommás végzés költségeit a kibocsátó nem követelheti.

A kolozsvári kir. törvényszék mint váltóbiróság itélt: Alperes váltókifogásainak nem adatik hely, a 8577/90. sz. a. sommás végzés joghatálya fenntartatik és alperes B. Gy. köteleztetik, Kolozsvárott 1890. márczius hó 22-én 450 frtról kiállitott váltó alapján, mint elfogadó 469 frt 32 kr. tőkét és ennek 1890. évi október hó 6-tól járó kamatait, 13 frt 60 kr. sommás végzési és 10 frt 60 kr. perbeli költséget felperes B. Gy.-né S. E.nek igazolt meghatalmazottja kezéhez 3 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni.

Indokok: Alperes a kereseti váltó valódisága ellen emelt kifogásaitól, a tárgyalás rendén az eredeti váltó megtekintése után — elállott, ennélfogva a váltón lévő elfogadói névaláirásának valódisága beigazoltnak volt tekintendő. — Alperes továbbá kifogást emelt a kereset ellen időelőttiség okából, miután ugyancsak a kereseti váltó alapján alperes ellen 8218/90 sz. a. B. J. javára sommás végzés bocsáttatott ki, és hogy az ellen alperes kellő időben kifogást adott be, és hogy igy még az elbirálva nincs, az ugyanazon váltón alapuló jelen keresete felperesnek idő előtti. Ezen kifogása alperesnek tekintetbe vehető nem volt; mert tekintettel a váltótörvény 23. és 51. §§-aira, felperes mint a visszkeresettel megtámadott előző jogositva volt a váltót — tekintet nélkül az ellene — mint szintén váltókötelezett és alperes mint váltóelfogadó ellen — a fennebb idézett sommás keresettel folyamatba tett per állására — magához váltani és alperes mint elfogadó ellen váltó-, illetve váltóvisszkeresettel élni.

Alperes végül kifogást emelt érték nem kapása czimén, azonban ezen kifogásával is elutasitandó volt; mert ezen kifogása, ha sikerült is volna azon állitását bizonyitani, hogy a kereseti váltóra értéket nem ő, hanem felperes kapott, tekintetbe

nem jöhet, miután nem bizonyitotta azt, hogy az érték leszámolása a váltóügylet kikötött feltételét képezte.

A perköltségek a perrendtartás 251. §-án alapulnak.

A marosvásárhelyi kir. itélőtábla itélt: A kir. törvényszék itélete részben megváltoztattatik, alperes a kereseti 469 frt 32 kr. tőkéből csakis 455 frt 72 krt, s ugy a kamatot az itéletben meghatározott naptól fogva, mint az $^1/_2\%$ váltódijat is, a 455 frt 72 krra leszállitott kereseti tőke után köteles felperesnek, a sommás végzésnek ily irányban való joghatályban fentartásával az itéletben megjelölt határidő és jogkövetkezmény terhe alatt megfizetni, s a keresetileg követelt tőkéből 13 frt 60 krra, és ezen összeg után a kamatra és váltódijra irányuló keresetével felperes, a sommás végzés eme részének joghatályon kivül helyezésével elutasittatik.

Indokok: Az itélet, a mennyiben alperesnek fizetési kötelezettsége a váltón levő elfogadmányi nyilatkozata alapján, felperes mint a váltót fizetés útján beváltó kibocsátó irányában meg lett állapitva, az abban felhozott indokokból, mellőzve azonban azok közül az érték ki nem szolgáltatására irányuló kifogás elutasitására vonatkozó indokot, és a felhozott többi indokon felül még azért is helyben volt hagyandó, mert, figyelembe véve azt a jogviszonyt, a mely a váltónak a kibocsátó által az intézvényezettre történt intézvényezésével a váltónak elfogadása következtében, egyrészről a kibocsátó és másrészről az elfogadó között létrejön, ez utóbbi a váltó követelésnek a kibocsátó által ő irányában való érvényesitésénél jogositva van ugyan érvényesiteni azt a kifogást, hogy a váltóra az értéket nem ő, hanem a kibocsátó vette kézhez és hogy ennélfogva a váltónak alapul szolgáló köztörvényi jogviszonyból kifolyólag a váltó kiállitása folytán tulajdonképeni adósnak a kibocsátó tekintendő s az elfogadó a váltó elfogadásával csakis kezességet vállalt a kibocsátóért, mindazonáltal is alperesnek ily irányban felhozott kifogása figyelembe azért nem jöhetett, mivel azt be nem bizonyitotta.

Alperes ugyanis kifogásaiban annak tagadásával, hogy az értéket a váltóra ő kapta volna kézhez, azt állitotta, hogy az felperesnek árukban lett kiszolgáltatva, s ily állitására felperest esküvel kinálta meg. A tárgyaláson annak bebizonyitására, hogy a váltó biztositásul állittatott ki a felperes által az St. és G. czég üzletéből hitelben maga számára megvett áruk vételára fejében, és hogy a váltót alperes nejéért, a felperesért, viszonérték nyerése nélkül fogadta el, tanubizonyitást ajánlott. A főesküvel való bizonyitás a váltóeljárás 31. §-a szerint helyt nem foghat, miután annak alkalmazása ellen felperes a tárgyaláson kifejezetten tiltakozott.

S. B. és G. M. tanuk vallomásaival pedig csakis az van bizonyitva, hogy felperes ezeknek üzletéből árukat hitelben vásárolt, s az áruk vételárát azután — kevés kivétellel — fel-

peres fizette meg, részint készpénzzel, részint pedig váltóval. De miután a váltó egy harmadik személynek rendeletére lett kiállitva és tanuk vallomásukban kijelentik, hogy az alperes által fedezetül átadott váltó nem azonos a kereseti váltóval, a kereseti váltó kiállitásáról pedig nem birnak tudomással, a tanuvallomásokkal nincsen bizonyitva oly körülmény, mely azt tanusitaná, hogy a váltó értéke akár a rendelvényes által felperesnek szolgáltatott volna ki, akár hogy azt felperes — vagy alperes ugyan, de felperes javára és érdekében — használta volna fel.

Hivatkozott még felperes a tárgyaláson a váltó rendelvényese részéről az ez által a fel- és alperes mint váltókötelezettek ellen a váltóösszeg iránt inditott külön perben, az alperes által beadott kifogások folytán tartott tárgyaláson oly irányban tett nyilatkozatra, a mely szerint a váltóösszeg a váltót kibocsátó felperes tartozását képezné, mindazonáltal egy más perben harmadik személy által tett nyilatkozat, az ezen perben fel- és alperes közötti jogviszony megállapitására bizonyitékul nem szolgálhat.

Nem fektethető súly alperesnek felebbezése indokolásában a fedezeti viszonyra alapitott érvelésére sem, mivel az elfogadónak fizetési igérete a kibocsátó irányában is, független a fedezetnek ez által részére történt kiszolgáltatásától, ezt pedig alperes a per során nem bizonyitotta be, de nem is állitotta, hogy a váltó elfogadásakor felperessel oly megállapodás jött létre, vagy oly jogviszonyban állott, hogy a váltó elfogadása folytán ez részére fedezetet kiszolgáltatni tartozott volna.

Ezek szerint alperes kifogásaival meg nem erőtlenitvén felperesnek mint kibocsátónak, a váltónak az arra vezetett nyugtatvány szerint fizetés útján történt beváltásával a váltótörvény 23. §-a szerint ellenében mint elfogadó irányában fenálló kereseti jogát, a visszkereseti összeg megfizetésére irányuló kötelezettsége az itélettel helyesen állapittatott meg.

A felperes által igényelhető visszkereseti összeg tárgyát azonban a váltótörvény 51. §-a szerint nem képezheti a váltónak lejáratkori birtokosa által fel- és alperes mint váltókötelezettek ellen együttesen inditott keresetre hozott sommás elvégzés költsége, minélfogva a keresetben ennek beszámitásával követelt 469 frt 32 kr. tőkéből ama sommás végzésnek 13 frt 60 krban megállapitott költsége levonásba helyezendő s alperes csakis 455 frt 72 kr. tőkének és ennek járulékainak megfizetésére volt, az itéletnek ily irányban való megváltoztatásával és a sommás végzés vonatkozó részének hatályon kivül helyezése mellett kötelezendő. A perköltségben való elmarasztalás a perrendtartásnak az itéletben felhivott és a váltóeljárásnak 31. §-a intézkedésén alapszik.

A m. kir. kuria itélt: A másodfoku biróság itéletének nem felebbezett része érintetlenül, felebbezett az a része pedig, mely

által felperes keresetével 13 frt 60 kr. tőkére és ennek kamatára nézve elutasittatott, helybenhagyatik annak indokainál fogva és azért:

mert felperes az által, hogy a B. J., mint az előbbi váltóbirtokos által felvétetett és vele közölt váltóóvás daczára, a váltóösszeget B. J.-nak, kötelezettsége ellenére, meg nem fizette, a nevezettnek javára ellene is kibocsátott sommás végzésben megállapitott 13 frt 60 kr. költségre maga is okot szolgáltatott. 1892. junius 23-án 750/91. sz. a.)

*

A bíróság a csőd költségeinek előlegezése tárgyában hivatalból nem intézkedhetik.

A budapesti kir. itélő tábla következő végzést hozott: A kir. itélő tábla az első bíróság végzését hivatalból megsemmisiti és az első bíróságot a törvénynek megfelelő uj határozat hozatalára utasitja.

Indokok: A kereskedelmi csőd megnyitása iránt beadott kérvény alapján a bíróság a csődtörvény 84. és 248. §-aiban meghatározott eljárási szabályok értelmében csakis vagy a csőd megnyitása, vagy tárgyalás elrendelése, vagy a kérvénynek hivatalból visszautasitása iránt intézkedhetvén, az első bíróságnak felfolyamodással megtámadt végzését, melylyel a csődnyitási kérvény felett a törvény által megengedett eljárástól és intézkedésektől eltérőleg a csődeljárási költségeknek panaszló részéről leendő előlegezése iránt rendelkezett, mint a törvény és eljárási szabályokba ütközőt, — hivatalból megsemisiteni és az első bíróságot a törvénynek megfelelő uj határozat hozatalára utasitani kellett.

A kecskeméti kir. törvényszék mint kereskedelmi bíróság végzett: Ezen 68/92. sz. kir. táblai végzés eredetben megtartatni, másolatban pedig az érdekelt felekkel közöltetni rendeltetik.

Egyuttal, minthogy csődöt kérő kérvényében maga elismeri, hogy adós üzletét egy 1340 forintos követelés alapján lefoglaltatta, az pedig, hogy egyéb vagyona is lenne, kimutatva nincsen, a Cs. T. 87. §-a alapján pedig a csőd ily esetben csak akkor nyitható meg, ha a hitelezők a csődeljárási költségek viselésére késznek nyilatkoznak és az e czélra megállapitott összeget letétbe helyezik. Ennélfogva a csődmegnyitási kérvény érdemleges elintézése előtt jegyzőkönyvi tárgyalás rendeltetik a tekintetben, hogy mutasa ki csődöt kérő, miből remél csődvagyont teremteni, kész-e a csődeljárási költségeket viselni, s a mennyiben erre nyilatkoznék, helyezzen 8 nap alatt 300 frtot a csődeljárási költségekre előlegképen letétbe.

A budapesti kir. itélő tábla végzett: A kir. it. tábla az első bíróságnak 1892. febr. 15-én 1317. sz. a. hozott végzését meg-

változtatja; panaszlónak, ugyanazon szám alatt beadott felfolyamodását elfogadja;

Mert: az 1317/92. sz. a. törvenyes időben benyujtott felfolyamodás az első bíróság 999/92. sz. végzésének ama része ellen irányul, a melylyel panaszló 300 frtnak birói letétbe helyezésére utasittatott, mert az első bíróságnak ez az intézkedése nem olyan, mely ellen a jogorvoslat használata törvény által ki volna zárva, már pedig a felebbviteli beadvány hivatalból csak akkor utasitható vissza, ha a felebbvitelt a törvény kizárja, vagy a törvényes határidőn túl elkésve adatott be, következőleg panaszló érintett felfolyamodásának hivatalból való visszautasitására indok fen nem forogván, az elfogadandó és mert a felfolyamodást visszautasitó határozat hozatalánál az első bíróságot nyilvánvaló vétkesség nem terhelvén, az ezen határozat ellen intézett felfolyamodás költségeiben a határozat hozatalánál részt vett biráknak marasztalására alapos indok hiányzik, és igy felfolyamodónak ez irányban előterjesztett kérelme nem teljesithető. Ennek folytán panaszlónak 1317/92. sz. a. beadott és elfogadott felfolyamodása alapján a kir. itélő tábla az első bíróságnak 1892. évi február 8-án 999. sz. a. hozott végzését is vizsgálat alá vevén, annak felfolyamodással meg nem támadott részét érintetlenül hagyva, felfolyamodással megtámadott azt a részét, mely által panaszló a csődeljárási költségek fejében 300 frtnak birói letétbe helyezésére utasittatott, megsemmisiti, és a határozathozatalnál rézt vett S. K. és K. F. törvényszéki birákat az egyuttal megállapitott 8 frt. 65 kr. felfolyamodási költségnek panaszló részére 8 nap alatt, végrehajtás terhe mellett leendő megfizetésére egyetemlegesen kötelezi;

mert a felfolyamodással megtámadott intézkedésnek, az adós vagyoni állapotának tárgyalás utján tisztába hozatala előtt és a nélkül, hogy a csődöt kérelmező, a csődeljárási költségekre szükséges összegnek előlegezésére készségét kijelentette, a kir. itélő táblának ebben az ügyben 1892. évi január hó 18-án 68. sz. a. hozott végzésében kifejtett okokból, s annál kevésbbé lehet helye: mivel a csődbiróság a csődtörvény 87. § első bekezdésének végpontjában jelzett esetben nincs hivatva arra, hogy a csődeljárási költségekre szükséges összegnek letételére a csődnyitást kérelmező hitelezőt hivatalból felszólitsa, az első biróság panaszolt intézkedése tehát az eljárási szabályokba ütköző és semmis, és mert panaszlott intézkedés és a kir. itélő táblának 68/92. v. sz. végzésével megsemmisitett 10189/91. sz. első birósági végzésben foglalttal ugyanazonos lévén, a felfolyamodásra, az azzal megtámadott, és a megsemmisitett intézkedést ujolag is tartalmozó végzést egyhangulag hozott nevezett két törvényszéki birónak nyilvánvaló vétkessége szolgáltatott okot.

A m. kir. kuria végzett: Tekintve, hogy az eljáró biróság által a 999/92. sz. a. hozott végzésébe felvett, az eljárási költség esetleges letételére vonatkozó rendelkezés, habár az szabályta-

lannak tekintendő is, az 1871. évi VIII. t. cz. 66. §-ában meghatározott nyilván való vétség fogalma alá azért nem esik, mert a csődöt kérő hitelezőnek módjában állott volna az ugyanazon végzéssel egyidejüleg kitüzött tárgyalás alkalmával kimutatni azt, hogy az eljárási költség előlegezésének szüksége fenn nem forog:

a másodbiróság végzése neheztelt részében megváltoztatik és az idézett számu végzés hozatalába befolyt kir. törvényszéki biráknak a felfolyamodási költségben való elmarasztalásának helye nem találtatik. (1892. jun. 21-én 796/v. sz. a.)

*

A vevő az áru átvételét megtagadhatja, ha az eladó a megrendelt mennyiségnél többet küldött.

A budapesti IV. ker. kir. járásbiróság mint keresk. biróság itélt: Felperes keresetével elutasittatik és köteles alperesnek 11 frt perköltséget 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni.

Indokok: Alperes azon kifogást tette, hogy felperes a megrendelt árun felül 16 csomag „Brill" és 5 csomag „Kacsa" gyufát küldött a megrendelt áruval egy ládába csomagolva; miért is alperes az átvételt megtagadta. Felperes ezen tényállást beismerte, de azt vitatta, hogy alperes legalább is a megrendelt árut tartozott volna átvenni. Minthogy azonban alperes arra nem kötelezhető, hogy a megrendelt árukkal együtt a meg nem rendelteket átvegye s ezeket külön válaszsza, a meg nem rendelteket csomagolja, őrizze, visszaküldje, vagy azokra bármi munkát és költséget forditson. Már pedig ezek nélkül a külön választás, illetve a megrendelt áru átvétele nem lehetséges s igy felperes, ki maga részéről a megrendelésnek kellőleg eleget nem tett, a teljesitést alperestől sem követelheti. Miért is a kereset elutasitandó volt. A perköltségek iránti intézkedés az 1868: LIV. t.-cz. 251., és 252. §-án alapul.

A budapesti kir. itélőtábla itélt: A kir. itélőtábla az elsőbiróság itéletét, a mennyiben felperes a követelt 32 frt 52 kr. összeggel 11 frt 99 kr. része iránt keresetével elutasittatott, helybenhagyjá, egyebekben megváltoztatja, alperest a kereseti összegből 20 frt 53 krnak, ez után 1890. április 1-től számitott 6% kamatnak, 12 frt 70 kr. perbeli és 4 frt 80 kr. felebbezési költségnek 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett felperes részére leendő fizetésére kötelezi.

Indokok: Alperes kifejezetten beismerte azt, hogy a kereseti árukból 40 csomag gyufa a felperesnél általa tett megrendelés következtében küldetett hozzá, később felhozott az a kifogása tehát, hogy a kereseti árukat nem felperes, hanem Ripper és Stein czég küldte neki, a törv. rdts. 164. §-a értelmében figyelembe nem jöhet. Ehhez képest alperest a követelt összeg-

ből 20 frt 53 krnak, ez után az árunak az *E)* alatti feladóvevénynyel igazolt kiszolgáltatás napja vagyis 1890. április 1-től számított 6%-os kamatnak, és mint a kereseti összegnek túlnyomó részére nézve pervesztest, a perbeli s ezzel egy tekintet alá eső felebbezési költségnek megfizetésére kötelezni kellett;

mert 40 csomag gyufának megrendelését alperes maga beismerte, ennek pedig a *C)* alatti számlában felszámitott s alperes által nem kifogásolt csomagonkénti 67 krt alapul véve, összesen 26 frt 80 kr. ár felel meg, a miből a *C)* alatti számlában kitüntetett 20% árleengedményt vagyis 5 frt 36 krt és a 28,308/90. sz. tárgy: jegyzőkönyv tartalma szerint felperes által fuvardij fejében levonatni kért 91 krt leszámitva, összesen 20 frt 53 kr. illeti meg felperest; mert alperes az általa tényleg megrendelt 40 csomag gyufát abból az okból, mert a megrendeltnél több küldetett, nem volt jogositva rendelkezésre bocsátani és annak elfogadását megtagadni, mert habár a megrendelt és meg nem rendelt gyufa egy ládában küldetett is, mégis a csomagonként elkülönitve küldött áru annak természeténél fogva megosztható és az elkülönités nyilván nagyon könnyen eszközölhető lett volna, és mert a meg nem rendelt mennyiségre eső költséget alperes a vételárból levonhatta és magának megtarthatta volna.

A mi az elsőbiróság itéletének a marasztalási összeget meghaladó további 11 frt 99 kr. összegre vonatkozó részét illeti, ezt a részt helyben kellett hagyni, mert felperes maga beismerte, hogy alperes a 40 csomagot meghaladó további 16 csomag „Brill" gyufát és 5 csomag „Kacsa" gyufát meg nem rendelte, ezek elfogadására és felszámitott áruknak megfizetésére tehát alperes annál kevésbbé kötelezhető, mert maga a felperes által *D)* alatt becsatolt levéllel igazolva van, hogy alperes felperest kellő időben értesitette arról, hogy a megrendeltnél nagyobb mennyiségben küldött árut át nem veszi, ezzel pedig a kereskedői gondosságból kifolyó kötelességének eleget tett.

A m. kir. kuria itélt: A budapesti kir. itélő-táblának itélete megváltoztattatik s a kir. járásbiróságnak itélete hagyatik helyben; köteles egyszersmind felperes, az abban meghatározott 11 frt perbeli költségen felül, ezen felebbezésnek, az alperesi képviselő részére munkadij és költség fejében saját fele irányában megállapitott 4 frt. 80 kr. költségét alperesnek 3 nap alatt, végrehajtás terhe mellett szintén megfizetni.

Indokok: A másodbiróság itéletének megváltoztatásával az első fokú biróság itélete, az abban felhozott indokokból és főleg azért hagyatott helyben: mert a perbeli tényállás szerint, az alperes által megrendelt gyufa, a meg nem rendelt mennyiséggel egy ládában csomagolva érkezvén meg, az átvételt alperes jogosan tagadta meg. A pervesztessége folytán a perköltségben elmarasztalt felperes, a sikeres felebbezésnek, azzal egy tekintet alá eső költségben, szintén el volt marasztalandó.

(1892. jun. 17-én 1092/91. sz. a.)

*

Sommás végzés vagyonbukott ellen is kibocsátható; joghatálya azonban a csődvagyonra nem terjed ki.

A kolozsvári kir. törvényszék: A felzetes váltóügyben a kebli pertárnok által jelen szám alá beterjesztett percsomó feloldatik és a 768/891. szám alá beadott váltókifogások visszaadása mellett ügyvéd dr. Valván Ciril tömeggondnok felhivatik, hogy a szabálytalanul kezéhez vett 134/891. szám alatti sommás váltókereset és végzés példányát alperes Sch. Izraelnek leendő kézbesités végett 3 nap alatt terjeszsze ide be, stb.

A kolozsvári kir. itélőtábla: Az 1891. évi január 13-án 134. sz. a. hozott sommás végzést és az azt követő egész eljárást Sch. Izrael irányában megsemmisiti és az eljáró kir. törvényszéket utasitja, hogy a keresetet Sch. Izraelre vonatkozólag felperesnek adja vissza.

Indokok: A csődtörvény 8. §-a szerint a csődnyitás hatályának kezdete után olyan pereket, melyeknek tárgyát a csődtömeghez tartozó javak vagy jogok képezik, a közadós ellen se meginditani, sem folytatni nem lehet. Az idézett törvényczikk 1. §-a szerint pedig a csődnyitás hatálya kiterjed a közadósnak végrehajtás alá vonható összes vagyonára, melyet ez a csődnyitás idejekor birt, melyhez a csőd tartama alatt jut. Igy tehát Sch. Izrael ellen 1891. évi január hó 7-ik napján sommás váltókeresettel fellépni nem lehetett, mivel ellene a csődeljárás már 1890. évi deczember hó 1-sö napján folyamatba tétetett és mivel felperes nem mutatta ki, hogy kereseti követelését oly vagyonból kivánja kielégiteni, melyre a csőd hatálya ki nem terjed, vagy hogy követelése zálogjoggal biztositva van (1876: XXVII. t.-cz. 108. §), vagy végre, hogy arra a csődtörvény értelmében külön kielégitési joggal bir. Ezen okok alapján a sommás végzés Sch. Izrael irányában megsemmisitendő, az eljáró kir. törvényszék pedig a sommás keresetnek felperes kezéhez leendő visszaadására utasitandó volt.

A m. kir. kuria: A másodfoku birósagnak végzése, a menynyiben azzal vagyonbukott Sch. Izrael csődtömeggondnoka részéről a sommás végzés ellen beadott kifogások folytán folyamatba tett eljárás megsemmisittetett, helybenhagyatik; egyebekben azonban megváltoztattatik s a sommás végzésnek hatálya Sch. Izrael alperessel szemben ezuttal nem érintetvén, az ennek csődtömeggondnoka részéről beadott kifogások visszautasittatnak.

Egyszersmind utasittatik az elsőfoku biróság, hogy a sommás végzést Sch. Izrael alperesnek kézbesittesse.

Indokok: A csődtörvény 3. §-a szerint a közadós a csődnyitás hatályának kezdetével csakis a csődtömeghez tartozó vagyon felett veszíti el a kezelési és rendelkezési jogot. Ugyan-

ezen törvény 8. §-ának intézkedésénél fogva a közadós ellen azok a perek nem indithatók meg, a melyeknek tárgyát a csődtömeghez tartozó javak vagy jogok képezik.

A csődtörvény ezen szakaszainak rendelkezései tehát nem érintik a közadósnak perben állási képességét az ő személyes perbeidézésével inditott azokban a perekben, a melyeknek tárgyát nem képezik a csődtömeghez tartozó javak vagy jogok, önként értetődvén, hogy ily perekben hozott itélet a csődhitelezőkkel szemben a csődtömeghez tartozó vagyon tekintetében joghatályossá nem válik.

Miután pedig felperes keresetében az annak megindításakor már csőd alatt állott Sch. Izraelt alperesként személyesen idézte perbe, a minek folytán a sommás végzéssel alperes saját személyében marasztaltatott s felperes a tárgyaláson, valamint felfolyamodásában ismételten hangsulyozta, hogy a közadóst a saját személyében kivánja elmarasztalni, nyilvánvaló, hogy a felperes kereseti igényt nem a csődtömeghez tartozó, hanem csupán oly vagyon tekintetében érvényesit, a mely nem tartozik az alperes csődtömegéhez.

Ezek szerint pedig alperes személye ellen kibocsátott sommás végzés ellen, ennek csődtömeggondnoka a tömeg képviseletében kifogással élni jogositva nem lévén, a kifogásai folytán folyamatba tett egész eljárás az 1881. LIX. t.-cz. 39. § *h)* pontja alapján semmis s a másodbiróság végzése, a mennyiben ezt az eljárást megsemmisitette, ezen okokból volt helybenhagyandó s a tömeggondnok által beadott kifogások, a melyek már az elsőbiróság által tárgyalás kitüzése nélkül vissza lettek volna utasitandók, vissza voltak utasitandók.

Az alperes ellen a kereset értelmében szabályszerüen kibocsátott sommás végzés joghatálya pedig ezuttal érintetlenül hagyatván, miután az az abban marasztalt alperesnek ez ideig még nem kézbesittetett, annak a felperestől bekivánandó kereseti példánya leendő kézbesitése el volt rendelendő. (1892. április 13-án, 1891. évi 1,086.)